

POLGÁRI SZEMLE

2007. FEBRUÁR – 3. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM

Főoldal
Aktuális szám
Archívum
Lapszemle
Műhelymunka
Keresés
Regisztráció
Impresszum

A neoliberalizmus tévútja

Der Irrweg des Neoliberalismus
von Henning Meyer
Cicero, August 2006

A neoliberális gazdaságpolitika nem jó recept Európa bajaira, és a hibás kezelés csak még gyengébbé teszi az öreg kontinentst. Ideje lenne Európának saját gazdasági tradíciójáról és annak továbbfejlesztéséről vitázni, ahelyett hogy azt vizsgálná, hogyan lehetne legjobban lemásolni a neoliberális rendszert. Amennyiben elkezdenék ezt a másik vitát, Európa polgárai is konstruktívan állnának hozzá a struktúraváltáshoz, hiszen ez az európai szociális rendszer megújulását és nem eltörlését tűzi ki célul. Európa lázadóféltben van. Ennek legfőbb oka a vagy már végrehajtott vagy a tervezett gazdaságpolitikai kereteken való változtatás. Ilyen az elsősorban gazdasági megfontolásból, a hollandok és franciák által elutasított európai alkotmánytervezet, a Bolkenstein-direktíva elleni tiltakozás.

Ha Európában a szükséges reformokat összetévesztik, vagy egyenlősítik a neoliberális gazdasági doktrínával, akkor szociális ellenállásba ütköznek. Észre kell venni, hogy a neoliberális gazdasági reformok Európán nem tudnak segíteni. Évek óta hangsúlyozzák, hogy Európa gazdasági hanyatlásból való kilábalásának egyetlen útja a munkaerőpiac, a szociális teljesítmények radikális reformja. Erről szól John Kay brit közgazdász legutóbbi könyve is. Ebben tisztán bebizonyítja: a piacok csak akkor működnek, ha egy „felnőtt” szociálpolitikai intézményi struktúrába vannak beágyazódva. Minden jómódú országban a gazdasági, politikai és szociális intézmények szoros kapcsolata figyelhető meg. Ahol ez a történelem során nem alakult ki, ott nem volt és jelenleg sincs jólét.

Ha a gazdasági siker kizárólag az alacsony munkabér és az állam reguláció szabadságának függvénye lenne, akkor a legtöbb afrikai országban jelentősen nagyobb gazdagságot lehetne tapasztalni. Amennyiben a prosperitás egy érett intézményi struktúrától függ, akkor az egyik ország politikáját nem lehet egy másikéba beleilleszteni. Ami az egyikben működik, nem biztos, hogy a másikban is sikerrel jár. Márpedig éppen ez lenne a neoliberális gazdaságfilozófia egyik kulcspontja, mely az ún. „one size fits all” – a legkülönbözőbb gazdasági modelleket egy közös síkra akarja emelni – a szabad piacot és a minimális regulációt éljenezve.

Hogy ezek az egyszerű megoldások milyen következményekkel járnak, a jelenleg legsikeresebb gazdaságok példáján keresztül jól láthatjuk: az Egyesült Államok, a neoliberális tanítás legnagyobb szószólója, a dollár státusát tartalékvalutának használja, hogy hatalmas deficitet halmozzon fel, mely más népgazdaságokat a deflációba kergetne; ezzel együtt fontos ipari ágazatokat véd, így például a fegyverkezési ipart. Mint ahogyan az agrárszubszidió rendszere sem csak Európában található meg. Mind Kínában, mind Indiában jelen van a tőkekontroll és intervenció gazdaságpolitika. Ezek mind olyan jelenségek, melyek a neoliberalizmus szerint nem szabadna, hogy létezzenek.

Az, hogy egy neoliberális gazdasági rendszer működőképes-e, az az értékdimenzióval függ össze. Az USA-ban, ahol elfogadják a történelmileg relatív nagy társadalmi egyenlőtlenségeket, egy olyan rendszer, mely csak növeli a szegény és gazdag közötti különbséget, csupán enyhe ellenállásba ütközik. Nem így van ez Európában, itt az egyenlőség és a szociális biztonság jóval nagyobb szerepet játszik az emberek értékrendjében. Ez vajon azt jelenti, hogy Európa reformképtelen? Nem erről van szó, csupán a reform módját kell jól megválasztani. A modernizálás során a gazdasági tradíciókat erősen figyelembe kell venni. Ez a szociális rendszer megváltoztatott adózási súlyozását vagy finanszírozását jelentheti, de nem egyszerű eltörlést vagy csökkentést.

A szociális piacgazdaságot át lehet építeni, nem szabad azonban temetni. Az előttünk álló változásokra és a globális problémákra való tekintettel nem lehet ma már egyes népgazdaságokra koncentrálni. Ez pedig nem áll ellentmondásban azzal, hogy mindig az adott gazdasági tradíciókra kell megoldást találni. Ellenkezőleg, a nemzeti modernizációt egybe kell kötni az európaizálódással, hiszen csak együttesen képesek az európai államok arra, hogy globálisan versenyben maradhassanak a világ többi kontinensével. A gazdaságról már elmondhatjuk, hogy eléggé integrálódott, míg a politikai és szociális intézmények még igencsak gyerekcipőben járnak. Ezt az egyenlőtlenséget le kell küzdeni és Európa számára egy olyan szociális piacgazdaságot kell létrehozni, mely ugyan rendelkezik nemzeti különbségekkel, sajátosságokkal, de összetartja őt az európai közösségi érzés. A gazdasági együttműködés mellett Európának erősebb politikai és szociális térnyerésre van szüksége.

Utolsó hozzászólások

Mit várok 2007-től

Kedves Gorka Úr ! Kíváncsi lennék arra, hogy ki illetve kik állnak Önök mögött...

Mit várok 2007-től

Gorka ur! Bush ugyanolyan "gonosz diktátor", mint Szaddam Huszein. On ne tudna masfelol, hogy az amerikai neokonok Magyarországon nem a természetes ideológiai szövetségeiknek tuno jobb-, hanem mindenkor a posztkommunista baloldalt támogatják? A dolog hatteret eleg jól kifejtette a Demokrataban, amely lapnak On is szerzoje, Meszaros G. ...

Rendszerváltás – rendszerválság

Minden , a feloról bajunk eredeje, hogy évszázadok óta idegenek határoznak sorsunkról...